

(דף כ"ח ע"א) בְּעֶלְמָא דִּין.

אָבֵל מַעֲזָא תַדְעַת טוֹב וְרַע, דְּאִיהוּ כְּגוֹנָא דְמַטָּה, זְמַנִּין דְּמַתְּהַפְּכִין הַנְּשִׁים לְשָׂדוֹת, אַנְשִׁים לְשָׂדִים. וּבְגִין דָּא, (בראשית כ"ט) וַיִּגַּד יַעֲקֹב לְרַחֵל. וּבְגִין דָּא, אִוְקְמוּהָ רַבְּנָן, דְּלִית לִיהָ לְבַר נֶשֶׁ לְשִׁמְשָׂא עִם אִתְּתִיהָ, עַד דְּמַסְפַּר עַמָּה, שְׂמָא נִתְחַלְפָה לוֹ בְּשִׂידָה. בְּגִין דְּלֵהַט בְּעֵז תַדְעַת טוֹב וְרַע, מַתְּהַפְּכַת מִטּוֹב לְרַע, וְאִי תִימָא דְמַכְשָׁפֵי פְרַעָה, דְּכַתִּיב וַיַּעֲשׂוּ בֵן הַחַרְטוּמִּים בְּלַטְיָהֶם. הוּוּ מַתְּהַפְּכִין אֵינּוֹן מִטּוֹת דְּלֵהוֹן לְנַחֲשִׁין. וּמַסְטָרָא דְאַלְיִן הַפּוֹכֵן יְכַלִּין לְאַתְהַפְּכָא. (ע"כ תוספתא).

וְאַמְרַת אֵל אַהֲרֹן קַח אֶת מַטְּהָ. (שמות ז') מָאִי טַעְמָא מַטָּה אַהֲרֹן, וְלֹא מַטָּה מִשָּׁה. אָלָא, הַהוּא דְמַטָּה אִיהוּ קְדִישָׁא יְתִירָה, דְּאַתְגַּלְיָהּ בְּגַנְתָּא עֲלָאָה בְּשִׂמְאָא קְדִישָׁא, וְלֹא בְּעֵי קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא לְסַאבָּא לִיהָ בְּאֵינוֹן חוּטְרִין דְּחַרְשָׁא. וְלֹא עוּדָה, אָלָא לְאַכְפִּיָּא לֹון לְכָל אֵינוֹן דְּאַתְיִין מַסְטָרָא דְשְׂמָאָלָא, בְּגִין דְּאַהֲרֹן אָתָּא מִימִנָּא, וְשְׂמָאָלָא אִתְּכַפִּיָּא בִּימִנָּא.

רַבִּי חֲזִיא שְׂאִיל לְרַבִּי יוֹסִי, הָא גְּלִי קָמִי קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאֵינוֹן תְּרַשִּׁין יַעֲבֹדוּן תַּנְיִנְיָא, מָאִי גְבוּרְתָּא אִיהוּ לְמַעֲבַד קָמִי פְרַעָה תַנְיִנְיָא. אָמַר לִיהָ, בְּגִין דְּמַתְּמָן הוּא שִׁירוּתָא לְאַלְקָאָה, וּמִשִׁירוּתָא דְתַנְיָא שְׂאִרֵי שׁוּלְטָנְיָה, (נ"א לְשׁוּלְטָנְיָה וּמִשִׁירוּתָא דְשׁוּלְטָנְיָה שְׂרִי לְאַלְקָאָה) בְּדִין, חֲדוּ בּוּלְהוּן חַרְשֵׁי, דְּהָא רִישׁ חֲכָמְתָּא דְנַחֲשׁ דִּילְהוֹן הָכִי הוּוּ. מִיָּד אִתְּהַדַּר הַהוּא תַנְיָא דְאַהֲרֹן לְאַעָא יְבִישָׁא, וּבִלְע לֹון.

וְעַל דָּא תּוּוּהוּ, וַיִּדְעוּ דְשׁוּלְטָנָא עֲלָאָה אִית בְּאַרְעָא, דְּאֵינוֹן חֲשִׁיבוּ, דְּהָא לְתַתָּא (נ"א לְעִילָא), פֵּר מַנְיָהוּ לֹא אִית שְׁלַטָּנָא לְמַעֲבַד מִיָּדִי, בְּדִין, וַיְבַלַּע מַטָּה אַהֲרֹן, מַטָּה אַהֲרֹן דִּיִּיקָא, דְּאַתְהַדַּר לְאַעָא וּבִלְע לֹון.

וְעַל דָּא עֲבַד אַהֲרֹן תְּרִין אֲתִין, חַד לְעִילָא, וְחַד לְתַתָּא. חַד לְעִילָא, תַנְיָא עֲלָאָה דְשְׁלַטָּא עַל אֵינוֹן דְּלֵהוֹן. חַד לְתַתָּא, דְשְׁלִיט אָעָא עַל תַנְיָא דִּילְהוֹן. וּפְרַעָה חַבִּים הָוּוּ מְכַל חַרְשֵׁי, וְאַסְתַּפַּל דְשְׁלַטָּנָא עֲלָאָה שְׁלִיט עַל אַרְעָא, שְׁלִיט לְעִילָא שְׁלִיט לְתַתָּא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִי תִימָא, חַרְשָׁא כָּל מַה דְּעֲבָדִין לָאו אִיהוּ אָלָא בַחֲזוּזֵי דְעִינָא, דְּהָכִי אִתְּחַזִּי, וְלֹא יְתִירָה, קָא מִשְׁמַע לָן וַיְהִי דִיִּיקָא, דְּכַתִּיב וַיְהִי לְתַנְיָנִים. וְאַמַּר רַבִּי יוֹסִי, אֲפִילוּ אֵינוֹן תַנְיָנָא דִּילְהוֹן אַהֲרֹן לְמַהוּי אָעִין, וְאַעָא דְאַהֲרֹן בִּלְע לֹון.

בְּתִיב, (יחזקאל כ"ט) הִנְנִי עֹלֶיךָ פְרַעָה מְלָךְ מִצְרַיִם הַתַּנִּים הַגְּדוֹל הַרּוֹבֵץ בְּתוֹךְ יְאֻרֵיו. מַתְּמָן שְׁרוּתָא לְתַתָּא בְּשׁוּלְטָנָא דִּילְהוֹן. אָבֵל חֲכָמְתָּא דִּילְהוֹן, לְתַתָּא מְכַלְהוּ דְרַגִּין אִיהוּ. (אֵינוֹן)

תָּא חֲזִי, חֲכָמְתָּא דִּילְהוֹן בְּדְרַגִּין תַתְּאִין, לְאַכְפִּיָּין לֹון לְאַלְיִן דְרַגִּין בְּדְרַגִּין עֲלָאִין, רִישֵׁי שׁוּלְטָנוּתְהוֹן וְעַקְרָא דִּילְהוֹן, לְתַתָּא מַההוּא תַנְיָא, וּמִשְׁתַּלְשְׁלָן בְּתַנְיָא, דְּהָא מַתְּמָן נְטִיל חִילָא דְרַגָּא עֲלָאָה דִּילְהוֹן. מִשְׁמַע דְּכַתִּיב, (שמות י"א) אֲשֶׁר אַחַר הַרְחִיבִים.

רַבִּי חֲזִיא, הָוּוּ יְתִיב יוֹמָא חָדָא, אָבָבָא דְתַרְעָא דְאוּשָׁא. חָמָא לִיהָ לְרַבִּי אֲלַעְזָר חַד קְטַפְרָא טָאסָא גַבִּיָּה, אָמַר לִיהָ לְרַבִּי אֲלַעְזָר מִשְׁמַע, דְּאַפִּילוּ בְּאוּרְחָהּ כָּלָא תַתְּאִיבִין לְמַהָהּ אִבְתְּרָהּ.

אֶהְדֵּר רִישָׁא וְחָמָא לִיהּ. אָמַר, וְדַאי שְׁלִיחוּתָא אֵית גַּבְיָהּ. דְּהָא קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָלֵא עֶבֶד
שְׁלִיחוּתֵיהּ, וּבְכַמָּה שְׁלִיחִין אֵית לִיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלֹא תִימָא מְלִין דְּאֵית בְּהוּ רִוְחָא
בְּלַחוּדֵיהוּ, אֲלֵא אֲפִילוּ אֵינּוּן מְלִין דְּלִית בְּהוּ רִוְחָא.

פְּתַח וְאָמַר, (חֲבִקוּק ב') כִּי אֲבָן מְקִיר תִּזְעַק וּכְפִים מַעֲזִי יַעֲנֶנָּה. כַּמָּה אֵית לִיהּ לְבַר נֶשׁ לְאֻדְהָרָא
מְחֻבּוּי, דְּלֹא יַחְטָא קָמִי קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִי יִימָא מָאן יִסְהִיד בִּיהּ. הָא אֲבָנֵי בֵיתֵיהּ וְאֵעִי
בֵיתֵיהּ יִסְהִידוּ בִּיהּ. וְלִזְמַנִּין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶד בְּהוּ שְׁלִיחוּתָא. תָּא חֲזִי חוּטְרָא דְאַהֲרֹן,
דְּאִיהוּ אָעָא יְבִישָׁא, קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא שִׁירוּתָא דְנִסְיִן עֶבֶד בִּיהּ, וְתִרִי שְׁלִיחוּתֵי בִּיהּ אֲתַעֲבִדוּ.
חַד דְּאִיהוּ אָעָא יְבִישָׁא וּבְלַע לְאֵינּוּן תַּנְיִנְיָא דִּילְהוֹן. וְחַד דְּהָא לְשַׁעֲתָא אֲתַהְדֵּר בְּרוּחָא וְאֲתַעֲבִיד
בְּרִיָּהּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תַּפְּח (דף כ"ח ע"ב) רִוְחֵיהוֹן, דְּאֵינּוּן דְּאָמְרִין, דְּלֹא זְמִין קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲרֵיא
מִתְנִיא, וְהִיךְ יִתַּעֲבִיד מִנְיֵיהוּ בְּרִיָּהּ חֲדָתָא. יִיתוּן וְיַחֲמוּן אֵינּוּן טַפְשָׁאִין חֲיִיבָא, רְחִיקִין מְאֻרֵייתָא,
רְחִיקִין מִנְיֵיהּ, בִּידֵיהּ דְאַהֲרֹן הָוָה חוּטְרָא, אָעָא יְבִישָׁא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְפִיּוֹם שַׁעֲתָא אֶהְדֵּר
לִיהּ בְּרִיָּהּ, מְשַׁנְיָא בְּרוּחָא וְגוּפָא. אֵינּוּן גּוּפִין, דְּהוּוּ בְּהוּ רִוְחִין וְנִשְׁמָתִין קְדִישִׁין, וְנִטְרוּ פְקוּדֵי
אוּרֵייתָא, וְאֲשַׁתְּדְּלוּ בְּאוּרֵייתָא יִמְמָא וְלִילֵי, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טְמִיר לוֹן בַּעֲפָרָא, לְבַתָּר, בְּזִמְנָא
דִּיחֲדֵי עֲלָמָא, עַל אַחַת כַּמָּה וּכְכַמָּה דִּיעֲבִיד לְהוּ בְּרִיָּהּ חֲדָתָא.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וְלֹא עוּד, אֲלֵא דְהָוָה גּוּפָא דְהָוָה, יְקוּם. מְשַׁמַּע דְכְּתִיב, (ישעיה כ"ו) יִחִיו מִתִּידָהּ,
וְלֹא כְּתִיב יִבְרָא, מְשַׁמַּע דְּבִרְיִין אֵינּוּן אֲבָל יִחִיו. דְּהָא גְרָמָא חַד, יִשְׁתַּאֲר מִן גּוּפָא תַּחוּת אֲרַעָא,
וְהָוָה לֹא אֲתַרְקַב וְלֹא אֲתַבְּלִי בַּעֲפָרָא לְעֲלָמִין, וּבְהָוָה זְמַנָּא, קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִרְכֵּךְ לִיהּ,
וְיַעֲבִיד לִיהּ כַּחֲמִירָא בְּעִיסָה, וְיִסְתַּלַּק וְיִתְפַּשֵּׁט לְאַרְבַּע זְוִיִּין וּמִנְיֵיהּ יִשְׁתַּכְּלַל גּוּפָא וְכָל שְׂיִיפּוּי.
וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַחֲיִב בִּיהּ רִוְחָא לְבַתָּר. אָמַר לִיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר חֲכִי הוּא. וְתָא חֲזִי, הָוָה גְרָמָא
כַּמָּה אֲתַרְכַּב. בְּטָל. דְכְּתִיב, (ישעיה כ"ו) כִּי טַל אֲזָרוֹת טָלָהּ וְגו'.

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה אֲמֹר אֵל אַהֲרֹן קַח מִטָּה וְנִטְהַר יָדָהּ עַל מִימֵי מִצְרַיִם עַל נְהַרוּתָם עַל יְאֻרֵיהֶם
וְעַל אֲגַמֵּיהֶם וְעַל כָּל מִקְוֵה מִימֵיהֶם וַיְהִי דָם וְגו'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָאִי קָרָא אֵית לְאַסְתַּכְּלָא
בִּיהּ, וְהִיךְ יְכִיל לְמַתְהַר לְכָל הַנִּי אֲתַרִּי. (ולא עוד אֲלֵא) וְתוּ, דְּהָא כְּתִיב וַיִּמְלֵא שִׁבְעַת יָמִים אַחֲרֵי
הַפּוֹת ה' אֵת הַיְאֹר. אֵת הַיְאֹר כְּתִיב, וְאֵת אֲמַרְתָּ עַל מִימֵי מִצְרַיִם עַל נְהַרוּתָם עַל יְאֻרֵיהֶם וְעַל
אֲגַמֵּיהֶם.

אֲלֵא, מִימֵי מִצְרַיִם נִילּוּם הָוָה. וּמִתְמַן אֲתַמְלִינִין כָּל אֵינּוּן שְׂאֵר אֲגַמִּין וַיְאֻרִין וּמִבּוּעִין וְכָל מִימִין
דִּילְהוֹן. וְעַל דָּא, אַהֲרֹן לֹא נָטָה לְמַחְאָה אֲלֵא לְנִילּוּם בְּלַחוּדוּי. וְתָא חֲזִי דְחֲכִי הוּא, דְכְּתִיב וְלֹא
יָבִילוּ מִצְרַיִם לְשִׁתּוֹת מַיִם מִן הַיְאֹר.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, תָּא חֲזִי, מִיִּין תַּתְּאִין מִתְפַּרְשָׁאן לְכַמָּה סְטָרִין, (נ"א וּמִיִּין עֲלָאִי עֲאכ"ו וְגו') (עֲלָאִין דְּהָא)
וּמִיִּין עֲלָאִין מִתְפַּנְשִׁי בְּבִי כְּנִישׁוּ מִיָּא, דְכְּתִיב, (בראשית א') וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם

אל מקום אחד. וכתוב ולמקנה המים קרא ימים. האי קרא אוקמוה. ותא חזי, ההוא רקיעא דאית ביה שמשא וסיהרא כוכבייא ומזלי, דא איהו בי כנישות מיא רבא, דהוא נטיל כל מיין, ואשקי לארעא, דהיא עלמא תתאה, פיון, דנטלי מיא בדר לון, ופליג לון לכל עיבר, ומתמן אתשקין בלא.

ובזמנא דדינא שרעא, עלמא תתאה לא ינקא מן ההוא רקיעא, וינקא מסטר שמאלא, וכדין אקרי (ישעיה ל"ד) תרב לה' מלאה דם. ווי לאינון דניקין כדין מינה, ואתשקין מינה, דבההוא זמנא ימא ינקא מתרין סטרין, הוה אתפלג לתרין חולקין, חוור וסומק. וכדין שדי ליאורא חולקא דמצרים, ואלקי לעילא ואלקי לתתא. ועל דא שתאן ישראל מיא. ומצראי דמא.

אי תימא בגין גיעולא הוה ולא יתיר. תא חזי, שתאן דמא ועאל למעיהו, ואסתלק ובקע, עד דהוו מזבנין לון ישראל מיא במקוונא, וכדין שתאן מיא בגיני כה שירותא לאלקאה לון הוה דמא.

רבי יצחק פתח האי קרא, (תהלים קמ"ה) ארוממה אלהי המלך ואברכה שמה לעולם ועד. תא חזי, דוד לקביל דרגא דיליה קאמר, דכתיב אלהי דידי בגין דבעא לסלקא שבחיה, ולאעלא ליה לנהורא עלאה, לאתערבא דא בדא, למתהוי כלא חה. בגיני כה, ארוממה אלהי המלך וגו'.

דתנינן, כל יומי דדוד, אשתדל לאתקנא כורסיה, ולאנהרא אנפיהא, בגין דיגין עליה ואיתנהיר תדיר נהורא תתאה

